

Nina Vozková: Hnewo teyy – posvátná kniha Nuosuů

(Posudek vedoucí diplomové práce)

Autorka se věnuje mytologii Nusuů, žijících v horách JZ Sichuanu. Základem její práce je překlad Hnewo teyy (Knihy tradic) – posvátného textu Nuosuů. Jak autorka zevrubně popisuje, text v podobě, kterou měla k dispozici, vznikl moderní edicí starších dílčích textů zachycujících mytologii Nuosuů.

Práce na překladu toho rozsáhlého mytologického textu (2419 veršů) byla velmi náročná. Autorka nejen musela zvládnout jazyk, jímž je text psán (liangshanská yiština), ale také se musela vyrovnávat s otázkami autenticity textu (kap. VIII.) a zaujímat stanovisko k místům nesrozumitelným (pravděpodobně vzhledem ke starobylosti textu a způsobu jeho moderní edice) i pro domorodé mluvčí. Autorka překlad konzultovala s existujícím překladem do čínštiny (což bývá problematické) a během studijního pobytu v Sichuanu také konzultovala s profesory Nuosuské národnosti. Pochopitelně, že konzultace se vedly částečně i s pomocí čínštiny, což bezpochyby opět přináší další problémy pro české zpracování. V pozdější fázi práce na překladu (kdy již měla první verzi hotovou), autorka získala rukopis zatím nepublikovaného anglického překladu, k němuž také kriticky přihlédla.

Český překlad, který v práci figuruje jako Příloha I, (s. 5 – 72) je výborně zvládnutý, zejména oceňuji, že autorka citlivě sleduje a výstižně převádí do českého jazyka i stylistické zvláštnosti originálu. Zároveň pečlivě v poznámkovém aparátu upozorňuje na nejednoznačná místa a podává i jejich alternativní výklad. Komentuje také odchylky v textu různých edic a odlišné interpretace v čínském překladu, a tak umožňuje i čtenáři neznalému jazyka originálu posoudit problematické pasáže.

Práce na překladu přirozeně vedla také ke studiu kultury Nusuů a jejich náboženství (zejména kapitoly III až VII), neboť jak autorka práce správně poznamenává, řada míst v textu nabývá hlubší smysl právě v kulturním kontextu, v němž text vznikl a byl používán. Zvláštní pozornost je tu oprávněně věnována obřadníkům bimo (kapitola V). V této části práce autorka vedle sekundární literatury bohatě využila poznatků z vlastního terénního výzkumu. Obrazová dokumentace získaná přímo na místě tvoří zajímavý doplněk práce (viz zejména příložený CD rom).

Studium textu Hnewo teyy a jeho konfrontace s poznatky o náboženství, společnosti a další literatuře Nuosuů autorka shrnula v kapitole IX nazvané Obsah Hnewo, kde postupně sumarizuje obsah jednotlivých úseků Hnewo (označuje je jako „kapitoly“, možná vzhledem k básnické povaze textu by bylo lepší volit jiný výraz, např. „zpěvy“). Nejedná se však o pouhé převyprávění obsahu, ale o jeho interpretaci, v níž se promítá jak podrobný jazykový rozbor, tak studium kultury a náboženství Nusosů. Interpretace jednotlivých sporných míst působí přesvědčivě a pomáhá hlubšímu porozumění smyslu překladu v celku uvedeného v Příloze.

Práci doplňují také úvodní kapitoly, v nichž je v souvislosti s moderním čínským vymezením národností žijících na území ČLR vymezena také etnicita Nuosuů.

Práce má jasně stanovené cíle a metody, je logicky uspořádána, argumentace autorky je přesvědčivá a hlavní výsledek práce – komentovaný překlad Nususké mytologie – představuje hodnotu, která přesahuje rámec jedné diplomové práce.

Moje kritické připomínky se dotýkají zejména nedostatečně kritické reflexe některých názorů, které jsou běžné v čínském akademickém prostředí. Považuji např. za nevhodné použití výrazu „znak“ pro grafémy yiského písma. Větší rozvahu by si také zasloužilo přebírání čínské kategorizace yiské literatury a práce s pojmy „minjian wenxue“ nebo orální a psaná literatura (s. 43-44). Tento problém by si zasloužil hlubší promyšlení a přihlídnutí k moderním pracem o orální literatuře a literárních projevech kmenových společenství v různých částech světa. Tyto připomínky však uvádím spíše jako inspiraci pro další práci na tématu, než jako námitky, které by znamenaly zásadní kritiku předložené práce.

Další připomínka se týká závěrečné redakční úpravy – zůstávají zde zbytečně překlepy a chyby v používání interpunkčních znamének.

Na závěr bych ráda položila jednu otázku. Autorka zmiňuje, že M. Eliade věnuje ve své knize Šamanismus a nejstarší techniky extáze Yiům dvě stránky. Zajímalo by mě, co se u Eliada o Yiech dovídáme, odkud Eliade své údaje čerpal, nakolik jsou jeho pozorování relevantní pro předloženou diplomovou práci a nakolik korespondují s vlastním pozorováním autorky.

Navzdory drobným kritickým připomínkám považuji tuto diplomovou práci za zcela mimořádnou a navrhuji hodnocení známkou výborně.

24.5.2006

Olga Lomová